

In memoriam

Isidor Levin

20. september 1919 – 27. juuli 2018

27. juulil suri Saksamaal oma erinevatel eluperioodidel Eestiga seotud olnud rahvaluuleteadlane Isidor Levin. Elu viimastel kümnenditel võis teda kohata Tartus konverentsidel, kus ta üllatas vestluskaaslasi oma laitmatu eesti keelega, ent oli oma ütlustes paras pipar. Isidor Levini sünnikoht ja kasvuaeg jäid Läti. Ta sündis 20. septembril 1919. aastal Daugavpilsis ja kasvas üles judaistlikus vaimus. Tihedam kokkupuude Eestiga jäi Teise maailmasõja eelsetesse aegadesse, kui ta aastatel 1937–1941 õppis Tartu ülikooli filosoofiateaduskonna juudi õppetoolis, kuid kuulus loenguid ka eesti ja võrdleva rahvaluule alal ja usuteaduskonnas. Sel põhjusel on ta oma õpetajatena nimetanud Kaasanist Tartusse naasnud baltisaksa folkloristi Walter Andersoni, aga kuulunud ka Oskar Looritsa ja teiste loenguid, usuteaduskonnast pidas ta oma õpetajaks umbkaudu omavanust Uku Masingut.

Isidor Levin kuulub kahtlemata nende hulka, kes on loonud endast ja teistest müüte, Eesti on nende lahutamatu osa. Siia saabusid tema raamatud, siinsele

Tartu kalmistule ta tuhk hiljuti maeti ning küllap sinne humanitaarkogukond hoiab teda meeles ja enda hulgas edaspidigi.

Isidor Levini sõjaaegne elukäik oli keerukas, algas Läti passiga enesevarjamisest Eestis, kuid jätkus 1942–1946 vangistuses erinevates laagrites, sh Stuttgardis, kus ta teotesis tõlgina.

Järgnesid õpingud Venemaal ja Saksamaal ning doktorikraadi kaitsmine 1967. aastal NSV Liidu Teaduste Akadeemia orientalistika instituudis Moskvast. Aastakümneteks leidis ta rahuliku tööpaiga Tadžikistanis (1966–1984), Tadžikistani Teaduste Akadeemia instituudis, hiljem ka 1970. aastast alates Armeenia Teaduste Akadeemias. Ta sai kogu endise Nõukogude Liidu idapoolsetel aladel tuntuks kui inimene, kes suutis luua rahvaluulearhiivi ja otstarbeka tekstide süstemaatika. Arvatakse, et selle loomisel oli tal eeskujuna abiks Eesti kogemus ja teadmised.

Mitmekülgsed teadmised, keeleoskus ja laiad erialased sidemed võimaldasid tal vahendada ingliskeelsele maailmale ja USAsse venekeelseid teadushiidusid, ta juhtis tähelepanu oma õpetaja W. Andersoni pärandile. Ta lõi väga erilise monumendi Uku ja Eha Masingule ja selle kaudu põlistas ka oma elukäigu – inimese teekonna Euroopa ajaloo ühel keerukal ajajärgul. Ta on tänaseni tegutseva rahvusvahelise rahvajutu uurimise seltsi (ISFNR) asutajaliige ja võttis selle kongressidest osa igal võimalusel. Kuid ta on pälvinud ka Folklore Fellows' ja Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi auliikme tiitlid. Ühtlasi oli ta Peterburi, Jerevani ja Dušanbe ülikoolide emeriitprofessor.

2001. aastal omistati Isidor Levinile Valgetähe IV klassi teenetemärk ja 2012. aastal eriliste teenete eest Eesti Vabariigi kodakondsus.

Mare Kõiva

IN MEMORIAM

Isidor Levin

20 September 1919 – 27 July 2018

Mare Kõiva reminisces about the Estonian-related folklorist Isidor Levin.